

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

Неїжпапа Л.С.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

МОЖЛИВОСТІ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У контексті сучасних світових викликів освітня сфера потребує створення новітньої форми навчання та виховання, яка б відповідала запитам сьогодення, і гарантувала оперативне виконання фундаментальних освітніх програм. Дистанційну форму навчання є освітньою системою 21 століття, якій сьогодні приділяється значна увага. Актуальність проблеми дистанційного навчання полягає в тому, що результати соціального прогресу, раніше зосереджені в сфері технологій, сьогодні концентруються в інформаційній сфері. Дистанційна форма навчання дає можливість створення систем безперервної самоосвіти, загального обміну інформацією. Саме ця система може найбільш адекватно і гнучко реагувати на потреби сучасного суспільств. Варто зазначити, що дистанційне навчання, актуальність якого особливо підвищилася минулого року, допомагає ефективно організувати і контролювати освітню діяльність кожного здобувача освіти.

Проблемами формування понятійного апарату з питань розвитку дистанційної освіти присвячені роботи багатьох зарубіжних науковців, серед них: Р. Деллінг (Німеччина), Г. Рамбле, Д. Кіган, М. Сімонсон, М. Мур, А. Кларк, М. Томпсон (США) та інші. Особливу увагу питанням дистанційного навчання приділяють вітчизняні науковці: В. Биков, Ю. Богачков, В. Кухаренко, О. Овчарук, О. Пінчук, Б. Шукевич.

Здійснений нами теоретичний аналіз виявив, що дистанційне навчання згідно тлумачення Є. Полата охарактеризовано як «систематичну організацію навчання, побудовану на взаємодійні викладача та студента, студентів між собою на віддаленні, що відбиває всі властиві навчальному процесу елементи (організаційні форми, цілі, засоби

навчання, зміст) своєрідними прийомами ІКТ та Internet-технологіями» [2, с. 23]. Вчений А. Хуторський дистанційне навчання тлумачить, як: «навчання, в якому суб'єкти перебувають на відстані, реалізуючи освітній процес за сприянням засобів телекомунікацій» [5, с. 15].

Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні від 20 грудня 2000 р., окреслює дистанційне навчання як «систему технологій, що гарантує оперативну доставку здобувачам освіти, достатнього масштабу матеріалу, що вивчається; інтерактивне взаємодіяння викладачів і студентів у навчальному процесі, надання особам резерву самостійної роботи з освоєння запропонованого матеріалу» [1].

Згідно Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, дистанційне навчання – це «організація освітнього процесу в умовах віддаленості один від одного його учасників та їх як правило опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікативних (цифрових) технологій» [2].

Досліджуючи погляди науковців, слід відзначити, що дистанційне навчання – це нова, специфічна форма навчання, яка передбачає інші засоби, методи, організаційні форми навчання, іншу форму взаємодії вчителя і здобувача освіти. Разом із тим, як і будь-яка форма навчання, система дистанційного навчання має такий компонентний склад: цілі, обумовлені соціальним замовленням для всіх форм навчання; зміст, передбачений діючими програмами для конкретного типу закладу освіти; методи, організаційні форми, засоби навчання. Дистанційна форма навчання обумовлена специфікою використовуваної технологічної основи (наприклад, тільки комп'ютерних телекомунікацій, комп'ютерних телекомунікацій у комплексі з друкованими засобами, компакт-дисками, так званою кейс-технологією, ін.).

Однією з основних складових освітньої діяльності в закладі загальної середньої освіти є виховання, головне завдання якого – формування соціально значущих якостей, установок і ціннісних орієнтацій особистості здобувача освіти, створення сприятливих умов для його всебічного гармонійного, духовного, інтелектуального і фізичного розвитку, самовдосконалення та творчої самореалізації. У сучасних умовах одним з напрямків роботи школи в рамках інновації стало розробка і реалізація дистанційних форм організації виховної роботи. В основу моделювання виховної діяльності закладені наступні підходи:

– поєднання традиційних форм організації позаурочної діяльності, інформаційно-комунікаційних технологій і нових засобів передачі інформації через соціальні мережі і інтернет технології;

– орієнтація на використання різних форм заохочення здобувачів освіти до того чи іншого виду діяльності із застосуванням сучасних засобів масової комунікації [4].

Однією із форм організації виховної роботи в умовах дистанційного навчання є шкільні інтернет-проекти, це спільна діяльність, в процесі якої відбувається співтворчість – здобувачі освіти обмінюються інформацією, результатами власних і спільних розробок. При цьому педагог підвищує свою кваліфікацію, освоює нові сервіси, проводить моніторинг сформованих компетентностей учнів. А також змінює свою позицію вчителя: він стає координатором, наставником, тьютором, допомагаючи учням просуватися в новому напрямку. Взаємодіючи в інтернет-проекті, здобувач освіти оволодіває не тільки предметними компетентностями, але і дистанційними. У школяра формуються такі якості особистості як: відповідальність у прийнятті рішень, гнучкість мислення, вміння вирішувати проблемні питання, вливатися і продуктивно працювати у тимчасових і постійних колективах, нести відповідальність за виконану роботу.

В сучасних умовах інтернет-проекти стають однією з найбільш затребуваних і результативних форм, спрямованих на формування соціально значущих якостей, установок і ціннісних орієнтацій особистості, створення сприятливих умов для її всебічного, гармонійного, духовного, інтелектуального і фізичного розвитку, самовдосконалення та творчої самореалізації. Найпростішою, але дієвою формою організації виховної роботи вважається конференц-зв'язок, технологія, що забезпечує одночасну передачу відео і звуку між двома і більше користувачами за допомогою апаратно-програмних засобів комунікації. Даний формат підходить для проведення інформаційно-ознайомчих класних годин, батьківських зборів, майстер-класів та інших заходів. Важливим є те, що в ході такої роботи є можливість відкритої розмови з педагогом, висловлювання особистої думки навчаються, отримання зворотного зв'язку.

Для виконання завдань виховної роботи в умовах дистанційної освіти можна проводити квести. Веб-квест-технологія – це проблемні завдання-проекти з елементами рольової гри, для виконання яких використовуються інформаційні ресурси Інтернету. При цьому за рахунок групової

роботи в учасників розвиваються комунікативні, лідерські якості, а також підвищується мотивація до процесу отримання інформації. Ще один цікавий спосіб зацікавити дитину – челендж. Челендж – це інтернет-жанр, в якому людина спочатку виконує якесь завдання на камеру і розміщує його в мережі, а далі пропонує повторити це завдання іншим користувачам: розповісти свої плани на літо, самий найкращий спогад за навчальний рік тощо.

Для об'єднання здобувачів освіти під час дистанційного навчання особливо ефективним є створення спільного творчого продукту, наприклад, відеоролика, де кожен виконує невелику частину і в результаті виходить спільна справа.

В цілому, можна сказати, що використання дистанційних форм у виховній роботі є ефективним та цікавим для здобувачів освіти. Вони отримують досвід використання інтернет-технологій для отримання нових знань. При цьому дистанційний формат дозволяє вирішити одну з найважливіших завдань модернізації загальної середньої освіти – завдання різнобічного розвитку учнів, їх здібностей, умінь і навичок самоосвіти, формування в учнів готовності і здібностей самостійно адаптуватися до мінливих соціальних умов. Виховна робота, орієнтована на опосередковану взаємодію з використанням можливостей інтернет, здатна зберегти взаємодію класного колективу і створити умови для неформального спілкування учнів та творчої діяльності, що необхідно для повноцінного розвитку особистості.

Список використаних джерел:

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні року: Постанова від 20 грудня 2000. Міністерство освіти і науки України. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>.

2. Полат Е.С., Бухаркина М.Ю., Моисеева В.М., Петров А.Е. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособ. для студ. пед. вузов и системыповыш. квалиф. пед. Кадров / под ред. Е.С. Полат. 4-е изд., стер. Москва : Издательский центр “Академия”, 2009. 272 с.

3. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти: Наказ МОН № 1115 від 08.09.2020 року. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/77021.

4. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання / О.І. Пометун. – Київ, 2007. – 144 с.

5. Хуторской А.В. Практикум по дидактике и современным методикам обучения. СПб. : Питер, 2004. 541 с.